



készen állnak arra, hogy az Atlasz hegység természeti viszonyai által, a melynek felfedezése, mint egy hatalmas erődíj, minden oldalról mint egy megkötészetlen vár tekintett le reájuk. De birtok a partot s itt vettek hirt az Atlasz hegységgen től fekvő tartományokról, népekről, a melyeket részint a fogoly arabok, részint az arab vagy zsidó keresztek hozták hozzájuk, a mit nagyított a közelet, a mely felfújta a dőli tenger Boldog szigeteiről szőlő rőlgi mondait is. Hallották, hogy az Atlasz hegység az északi szélesség 26-ik foka alatt egy fekete előhegyben végződik, melyhez dőli egy fehér homoksvatag csatlakozik, a Sahara, a melynek megkötészetlen-tőse a legnagyobb veszélytel jár. Az előhegyet Non hegyfoknak (non plus ultra) nevezték el, a melyről azt mondták, hogy: a ki a Cabo de Nonon tőlmege, az nem tudja, visszajár-e? De hirt vettek arról is, hogy azontól Marokkónál még nagyobb tartományok terülnek el, a melyeket népek laknak, a honnan az aranyat és elefántcsontot hozzák. Ama tartományokat európai ember még nem látogatta meg; de a hír, a mely hozzájuk jutott, elő csöbités volt arra, hogy azokat felfedezék. Látjuk tehát, hogy a vallásos lelkesedés vezette a portugálok oda, a hol ismét oly híreket vettek, a melyek már készen állnak azokra hatottak, a kikben a világiás cöl már előbb is sokkal erősebb volt. Tengerész Henrik elő az Atlasz ha legyőzhetlen akadályt gárol is; de Ceuta birtoka szabaddá tette előtte a tengert, a melyre egymás után későlt ki hajósa, a kik 1418-ban Porto-Santát, 1419-ben Madeirát fedezték fel, és ezzel Tengerész Henrik magát arra ördemes-tette, hogy a király az afrikai gyűgyek vezetését egészen reá bizza. Hogy e nagy feladatnak megfelelhessen, Portugalia legelőlibb részén, a Vinco fokán elővő Sagresben telepedett meg, a hol csillagvizsgáló tornyot, fegyvergyárat építtet és egy öntözetet állított fel, a melyben tengerészei a szélességek mennyiségét, feldrajzi és csillagászati ismereteket elsajátítván, mint hívatásos tengerészek foghassanak feladatuk megoldásához. Mindez későtgelten bizonyította ökönt nyújtja annak, hogy Henrik herceg nemcsak maga a legkomolyabban későzt a felfedezésre, de erre elő akart késősteni egy egész nemzedéket is, a mely a megkezdett művet, ha a sors ögy hozza magával, folytassa és befejezze. Porto Santában azonnal portugál gyarmatosokat telepített meg; az enél sokkal nagyobb Madeira szigete azonban néptelen volt; őriási erdősegeit tehát felfejtatta, a mely mint mondták, hőt övig ögett és a hamutól rendkésől termékeny mőveléshez csak ezután fogott hozzá. Henrik a nagyszámú gyarmatosokkal házilatokat is későldt a szigetre, Szicíliai búzát és cukornádát és Cyprusból szélességt. Gazdag termőse jutalmazta a vállalkozást, a mi nagyban hozzá jár a további sikerhez és lassan az előteleket is elosztatta. 1422-ben vagy a késővetkező övben a dőli fekvő Salvagos szigetcsoportot, 1432-ben a már részben is ismert Azori szigetcsoportot fedezték fel, a melynek első szigetet S. Mariának nevezték el. A kilencz szigetet tizenhat portugál hajó azonnal gyarmatosította. Vögre 1433-ban Henriktől kikésőldt Gillianer tengerész tőbb sikertelen kísöreltet után eljutott Non hegyfokhoz, sőt még azon től mőve ama hegyfokig, a melyet Cap Bojador (későrőhözöttnek) nevezett el. I. János király halála után legidősebb fia I. Eduard foglalta el a trőnt (1437 1438), a ki mőtőnyolva testvörök ördemeit, az általa felfedezett szigeteket jövedelmeivel együtt neki ajándékozta. Erre Henrik egy nagy hajó szerelt fel, a mely Cap Bojadortól 30 mőtőldnyire dőli elhajózt; de Tanger ellen indított vállalata kudarcot vallott. Eduard király halála után a kiskorú V. Alfonz nevőben az elhaltak testvör, Pedro vezette a kormányt, a ki Henrik herceget megerősötte a szigetek birtokában s ugyanekkor V. Mártón pápa Portugalia tulajdonját kiterjesztette mindama tartományokra, melyeket Afrika partjain és ennek mentőben felfedezni fognak. Ez megkötészerelte a portugálok buzgalmát, akik 1440-ben Antonio Gonzalez és Nunno Tristan tengerészek vezetése alatt eljutottak a Fehér fokig (Cap Blanco); 1446-ban pedig a Zöld fokig (Cap Verde). Ez után már Henrik herceg későnnyen feldtzhette a felfedezés kötsögeit, mert hogy 1442-ben az első négyt Lissabon hozták, a ki általános csodálatnak vőlt tárgyává, a hozott arany és elefántcsont további felfedezésre sarkalta az embereket, a kik társaságokat alakítottak, a melyek Henrik herceg vezetése alatt egész rajokat bocsítottak ki a felfedezés örtőjára. Azok későzt, kik e tőren ördemeket szerettek, első sorban kell emlétenünk Luigi de Cadamoste, a ki 1455-ben a Verde-foki szigeteket és a Verde-fokot későrőhözött, a Senegalt és Cambia folyásokat fedezte fel, a honnan 1456-ban tőrt vissza. Még ez övben ismöt ötra kelt és ekkor eljutott a Rio Grande folyásig, felfedezte a Bissagos szigeteket és ezzel felfedezte mindama partokat, a melyek Felső-Guineáig terjednek. Cadamost ez örtőbbá visszatörvön, Henrik herceg haláláig ennek oldala mellett maradt; ez után pedig visszatört szélességvárosba, Velencsöbe. Á volt az első hajó, a ki utazósa megörra és későztötte és a későbbi utazósa hiteles tőrtönetét Tengerész Henrik halála után (1460) a felfedezés kedve megcsappant; de hogy 1471-ben Tangert elfoglalták, ismét örtőre emelkedett és már 1472-ben egymás után fedezték fel Fernando-Pó, S. Thomás és Annabón szigeteket és már tőmentek az Egyenlő-tő is és megdöntöttek az előtölet sugallta ama özetet, hogy az ott uralkodó forrás hajózni nem lehet, mert a tenger ott forr, a feldtet pedig a nagy hássög megögette. Még nagyobb sikereket ört el V. Alfonz fia V. János (1481 1495), a ki még egyrészt őrszájában a hatalmassá lett főrakat megalözta, ezek ellenőben a polgárságot és a feldnőpöt megvödelmezte és Spanyolországba későzt kiésőzt tőbb mint 80 ezer zsidót vödpö mellett orszájba befogadott és ezzel orszájának szorgalmas iparosokat és kereskedőket szerzett, a felfedezés ögy is feldkarolta, mihez a Guineával folytatott kereskedelem büven megszerezte a szélességek kötsöget. 1486-ban Diaz Bertalan portugál nemest kötet hajóval későltöte a felfedezés örtőjára. Viharok és a tengerőram veszölye későztötte hajó Diaz dőlfelö, a mikor egy három napos vihar öly messze hajtotta hajóját a partokról, hogy ezt egészen elvesztette szeme elő. Ennek dacára dőlfelö haladt s már a dőli szélesség 35-ik fokán is tőment, és ögy a ölkéső, hogy sejtöök is volna, további mentek mint a meddig Afrika dőlinek terjed. Erre visszafordultak és 13 napig hajóztak északra, még vögre előrtök Afrika dőli csöcsöt, a melyet a tengeri viharok miatt Cabo tormentosonak (Viharos fok) nevezett el. Ez erdmönnyel megöldödvön, visszatört és 1487 decemberben ört Lisszabonba, a hol nagy tisztelet fogadták. A király midőn az erdmönnyt hallotta, Afrika dőli fokának nevöt Cabo de buena esperanza (Jóremönny foka) névre vöjtoztatta, mert remölte, hogy ennek felfedése a keresett öttat Indiába megnyitotta. E remönny megvalósul; ugyan János király nem örtöte meg, ez utődjának, Nagy Emőnuelnek (1495 1521) tartatott feldn, a ki 1497-ben Vasco de Gama, egy jörtas és vállalkozó tengerész parancsnoksa alatt ögy hajó későldt a kelet-indiai ött felfedezésö kö 1498 május 19-ön szerencsösen el is jutott a Malabar partokhoz és Calicut ötblöben vetett horgonyt. Calicut király, azonnal kereskedelmi szerödöt akart kötni, miben azonban megakadályozták őt a mohammedánok, a kik a

